

Vèncer la desigualtat és una utopia?

Rosa GILI i CASALS

En rebre la invitació de la SAC, al mateix temps que honorada que penséssiu en mi per a aquesta edició, també vaig sentir mandra en haver de desenvolupar pensaments en relació amb la desigualtat. No us mentiré! I no és perquè el tema no m'interessa, sinó que és perquè, per les circumstàncies de la vida i per la meua manera de ser, cada dia sóc més pragmàtica i obligada (sense trauma) a ser més executiva. M'agrada resoldre, o com a mínim avançar quan hi ha una problemàtica. Necessito veure llum en el camí de resoldre un problema. I aquesta qüestió és... complicada, àmplia, abstracta... També objecte de moltes hipocresies per part de persones que en parlen molt, però poc produeixen i que fins i tot s'erigeixen en grans defensors de la causa... Aquesta temàtica m'ha semblat moltes vegades poc concreta, poc productiva, poc explícita, poc avaluable...

I probablement és perquè no la definim prou, no tenim clars els nostres objectius. Eliminar-la, resoldre-la... la desigualtat...

Quina? En quin àmbit? De què estem parlant? Ho sabem? Ho tenim clar? Llavors em demano... Hi posem mitjans? Realment ens volem enfrontar als obstacles que ens impedeixen arribar a eliminar-la?

D'entrada penso en la desigualtat home-dona. Se'n parla molt darrerament, i no només de manera binària, ja que darrerament hi ha d'altres casuístiques que s'han definit i que entren en el debat de la desigualtat. No entraré en qüestions que desconec, i per això em quedaré amb el que representa per mi la desigualtat i l'acotaré al meu univers.

Per començar, em faig una pregunta. M'he sentit alguna vegada discriminada? M'he sentit marginada per ser dona? Per altres qüestions?

I la resposta és clarament que sí, com tothom, que m'he pogut sentir discriminada o en tot cas desafavorida en certs moments o situacions de la meua vida (tot i que això no m'ha suposat cap trauma concret, diria).

Perquè la vida està feta de coses bones, però també d'entrebancs, mals de cap i injustícies. Així doncs, que algú m'ha pogut discriminar segurament per ser dona, sens dubte!

Una mica a casa... Quan em demanaven de fer coses perquè era la nena i la gran... Ara queda lluny, ja fa anys que aquesta premissa sembla superada.

Per sort, la societat va canviant, les noves generacions fan evolucionar les anteriors.

De fet, la discriminació també pot arribar per altres raons. T'exclouen perquè no agrades pel que sigui. Perquè se't considera il·legítim en algun moment (pel color de pell, pel teu origen, per la teva orientació sexual, per la teva discapacitat, per poca o fins i tot massa formació, per poca experiència, per la teva joventut... o maduresa). També pateixen marginació (o racisme) les minories ètniques o religioses.

L'exclusió pot venir per gelosia, ràbia o senzillament perquè pots molestar allà on et trobis.

Així doncs, si marxem de la constatació que tots som diferents —diem-ne desiguals—, ja podem anar obrint la reflexió. És possible esborrar la desigualtat quan naixem tots desiguals?

De fet, més que desmuntar la desigualtat el que volem és la igualtat de drets.

Pot existir la igualtat de drets absoluta?

No, no tens els mateixos drets polítics i socials si neixes a l'Afganistan, França o Andorra. Comparant aquests tres països, podem parlar de drets diferents segons el gènere amb el qual naixem o de drets socials diferents sense condicionant de sexe.

No, no tens els mateixos drets (o possibilitats) si neixes en una casa pobre o una amb alt poder adquisitiu. En el primer cas, no podràs accedir a una educació igual segons la família o el país en el qual neixis. No podràs gaudir dels mateixos avantatges materials.

No, no tens els mateixos drets segons el teu físic. Si la teva morfologia no acompanya els estàndards, no podràs (o molt difícilment) treballar en el món de la moda, del cinema, de l'esport...

No, no tens els mateixos drets segons les teves aptituds. Si no ets bon músic, difícilment tocaràs en una orquestra al Gran Teatre del Liceu de Barcelona, a l'Scala de Milà o a l'Òpera de Viena...

No, no tens els mateixos drets segons la teva edat. A cinquanta anys difícilment aniràs als Jocs Olímpics o guanyaràs Roland Garrós. Se't van tancant portes i això ho veiem reiteradament dins del món laboral.

Tornem a la desigualtat a Andorra.

En aquest moment en què estic escrivint, no sé de què tractaran els meus companys d'avui, però m'imagino que molts d'ells parlaran de la desigualtat home-dona o d'altres qüestions relacionades amb el gènere.

Personalment, mai ningú no m'ha tancat una porta obertament per ser dona (potser no m'ho han volgut dit) o potser pel meu recorregut personal no m'he trobat en situacions que s'hi prestaven.

Antecedents polítics 2011-2015

En un debat televisiu de La Rèplica, a RTVA amb la Gemma Rial de moderadora l'any 2018, en què es debatia sobre la penalitat que ens feia el Consell d'Europa per no tenir una delegació paritària, em va fer motivar a treballar per fer avançar el tema.

De fet, vaig estar al moment fundacional d'Acció Feminista d'Andorra. Anteriorment, hi havia hagut altres moviments que van lluitar per la igualtat homes-dones, però per mi va ser el moment en el qual em vaig implicar més. Ara bé, des de llavors, m'he distanciat una mica de l'activisme per haver d'atendre altres qüestions.

En relació a les reflexions d'àmbit més nacional, després de tants anys parlant-ne al Consell General, no us amagaré que estic molt decebuda que encara estigui prohibit l'avortament al nostre país.

Perquè em sembla una evidència que aquesta és una qüestió que discrimina de manera inacceptable la dona andorrana.

La desigualtat entre dones amb diferent poder econòmic és inacceptable. No és el mateix anar justa de diners i haver de pagar-se un viatge a Barcelona o Tolosa, l'avortament i anar a treballar l'endemà perquè la CASS no et reconeix el fet i la necessitat de temps per recuperar-te físicament.

També és desigualtat per mi estar embarassada amb perill per a la pròpia vida i que no se't pugui assistir mèdicament al teu país. Sabeu d'una altra afecció en què se't pugui rebutjar el tractament mèdic existent?

I tot això obviant la duresa del tràngol personal, sigui la raó que sigui la que ens hi ha portat. Un altre dels temes habituals de discussió és el de la bretxa salarial segons el gènere.

Segons dades del Departament d'Estadística del Govern, la bretxa salarial entre homes i dones era de 480 euros el 2021, 43 euros més que el 2020. La tendència és a l'alça i és preocupant; les dones cobren menys de mitjana que els homes. Injust, però complicat de revertir.

No cal ser de sexe diferent i cobrar menys que un altre company de feina. I això passa a l'empresa privada, però també a l'administració, segons l'època en què hi vas entrar.

Un altre dels cavalls de batalla actuals és la necessitat d'una paritat absoluta en el gaudi de la baixa de maternitat/paternitat. Aquí aniré contracorrent, però a mi no m'hauria agradat aquest suposat dret. Jo vull llibertat absoluta perquè les parelles disposin en el sentit que vulguin les seves baixes de maternitat/paternitat. Que potser cal això per canviar prejudicis a pensar que és més rendible disposar d'un assalariat masculí que femení, potser sí. Però per mi això no serveix per a combatre la desigualtat de necessitats entre famílies.

Deia fa una estona que m'he allunyat del debat de la lluita feminista en primera línia per la gran quantitat de feina que m'ha suposat el càrrec que ostento avui en dia. M'he distanciat de la reflexió, però no de l'acció.

Des del Comú, gràcies a la feina de la Consellera Magda Mata i del Departament d'Acció Social, hem impulsat moltes accions per lluitar contra la desigualtat a la nostra parròquia.

Hem aportat eines per compensar la falta de formació de moltes dones amb el programa Empodera't.

Vam fer fixes moltes treballadores de la neteja comunals que treballaven en empreses externes i tenien uns salaris molt precaris.

També hem lluitat contra la desigualtat amb el programa Okupa't, en el qual donem segones oportunitats a joves (d'ambdós sexes).

A més a més, hem lluitat contra la desigualtat econòmica creant el departament d'Acció social, inexistent a Escaldes-Engordany, a través de l'Ordinació, del 21 de març del 2021, en què es proporciona ajuts per a les persones i famílies per a qualsevol necessitat. Habitatge, alimentació, guarderies, activitats postescolars, precarietat energètica, pobresa sanitària (complementar la CASS)...

Malgrat tota la feina feta, tenim a les nostres mans eradicar completament la desigualtat?

Aquest concepte no es pot plantejar únicament com un tema nacional que puguem gestionar de forma aïllada.

En molts aspectes depenem de la societat actual internacional. Sèries, cultura, premsa, xarxes socials marquen els ideals i pensaments actuals. Dificilment des d'Andorra podem incidir en allò que se'ns defineix de manera global, per això també és limitat i complicat el nostre àmbit d'actuació.

Per acabar, torno a la pregunta inicial. Vèncer la desigualtat és una utopia?

Després d'haver sobrevolat durant aquesta estona la qüestió de debat, avui gairebé m'atreveixo a contestar positivament a la pregunta.

De manera evident, és una tasca ingent, d'ampli abast.

Darrerament, ens hem proveït d'organismes nacionals i de càrrecs dedicats exclusivament a la dita problemàtica.

Estic a l'expectativa i amb ganes de veure llum. Els desitjo bona feina i molta sort!

Rosa Gili i Casals,
Cònsol major d'Escaldes-Engordany